

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6D.KOA-019 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Шарипов Самандар Самариддинович дар мавзуи «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ

1. Таҳқиқоти диссертатсионии Шарипов Самандар Самариддинович фарогирандаи ҷанбаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон» мебошад, ки дар марҳилаи кунунӣ мубрамияти бештарро пайдо намудааст. Зеро ҳифзи ҳуқуқи истеъмолкунандагон ҳамчун системаи таркибии меъёрҳои ҳуқуқӣ институти ҳуқуқӣ мебошад, зеро он дорои меъёрҳои институтҳои гуногуни ҳуқуқи маданӣ, ҷиноятӣ, соҳибкорӣ ва дигар соҳаҳои ҳуқуқ мебошанд, ки дар асоси иштироки субъекти махсус, истеъмолкунандагон муттаҳид шуда, дар муносибатҳои ҳуқуқӣ бо мақсади қонунгардонидани талаботи шахсии рӯзгор, ки ҳамчун воситаи асосии ҳифз ва ҳимояи ҳуқуқҳои поймолшудааш хизмат мекунад.

Ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон, некӯаҳволӣ ва манфиатҳои истеъмолкунандагонро тавассути таълим, сафарбаркунӣ ва намояндагӣ муҳофизат мекунад. Ҳимояи истеъмолкунандагон кафолат медиҳад, ки истеъмолкунандагон дар бораи интихоби худ, қарорҳои хуб қабул кунанд ва ба механизмҳои муассири ҷаброн дастрасӣ дошта бошанд. Он, инчунин соҳибкоронро ташвиқ мекунад, ки сифати маҳсулот ва хизматҳои пешниҳодшударо кафолат диҳанд. Барои доштани низоми функционалии ҳифзи истеъмолкунандагон, ҳукумат, тиҷорат ва истеъмолкунандагон бояд якҷоя кор кунанд. Ҳукумат бояд сиёсат, қонунҳо ва қоидаҳои мувофиқро ҷорӣ кунад, то истеъмолкунандагонро аз амалҳои зараровари тиҷоратӣ муҳофизат кунанд. Дар байни муассисаҳои дахлдоре, ки барои татбиқи ҳуқуқи истеъмолкунандагон масъуланд, инчунин алоқа ва ҳамроҳсозии самарабахш ба роҳ монда шавад. Ҳамзамон, соҳибкорон бояд аз амалҳои қаллобӣ ё беинсофона, ки истеъмолкунандагонро гумроҳ мекунанд ё таъсири манфӣ мерасонанд, худдорӣ намоянд. Истеъмолкунандагон дар навбати худ, бояд дар бораи ҳуқуқҳои худ огоҳ бошанд ва тавонанд онро фаъолона ҳимоя кунанд. Ҷамъиятҳои матлубот дар бобати баланд бардоштани шуурнокии ва дастрасии умум гардондани истеъмолкунандагон нақши калон мебозанд.

Проблемаи мубориза бар зидди поймолкунии ҳуқуқи истеъмолкунандагон, сарфи назар аз ислоҳоте, ки дар солҳои охир аз ҷониби

мақоми қонунгузор гузаронида шудааст, имрӯз ҳам яке аз муҳимтарин масъалаҳоро мемонад. Сатҳи пасти қонё гардонидани талаботи истеъмолкунандагон дар якҷоягӣ бо қонуншиканиҳои сершумори ин соҳа, ҷустуҷӯи роҳҳои бештар конструктивии ҳалли мушкилоти мавҷударо тақозо мекунад, ки дар байни онҳо таҳияи механизми самараноки ба ҷавобгарӣ кашидани шахсони гунаҳкор, барои ҷинояти вобаста ба вайрон кардани ҳуқуқҳои истеъмолкунандагон мавқеи хос дорад. Дар баробари ин, ҳеҷ гуна эътирозе нест, ки дар байни ҳама намудҳои муқовимат ба вайронкунии онҳо маҳз ҳифзи қонуни ҷиноятӣ самараноктар аст. Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, барои амиқ омӯхтани ин масъала баррасии ҷанбаи таърихӣ ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятӣ ҳуқуқи истеъмолкунандагон аҳаммияти калон дорад.

Механизми ҳифзи ҳуқуқи-ҷиноятӣ истеъмолкунандагон, аз ҷумла камтар чен кардан, кам баркашидан, кам додани бақияи пул, гумроҳ кардани истеъмолкунандагон дар мавриди хосияти истеъмолкунӣ ё сифати маҳсулот (хизматрасонӣ) ё дигар навъи фиреб додани истеъмолкунандагон бо дарназардошти рушди техникаву технологияи нав ва пайдо шудани навъҳои нави фиреби истеъмолкунандагон ба мукамалгардӣ ниёз дорад, ки бояд махсус ҳангоми таҳияи таҳрири нави КҶ ҚТ ва такмили қонунгузорӣ ба назар гирифта шаванд.

Дар баробари дастовардҳои зиёди назариявӣ амалӣ, дар баъзе аз қисматҳои қонунгузори амалкунандаи ҷиноятӣ оид ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон ҳанӯз нуқсонҳо мавҷуданд, ки таҳқиқоти алоҳидаро тақозо менамоянд. Ҳолати имрӯза ва дурнамои рушди минбаъдаи қонунгузори ҷиноятӣ оид ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон, аз мубрамияти бештари мавзӯи таҳқиқшаванда дарак медиҳад.

Бояд гуфт, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон то кунун таҳқиқотҳои бунёдӣ вобаста ба масъалаи ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон, бандубасти ҷинояти мазкур, фарқияти он аз дигар таркибҳои ҳамшабеҳ ва роҳҳои такмили қонунгузори ҷиноятӣ миллӣ роҷеъ ба масъалаи мазкур дастрас нест. Гуфтаҳои болозикр, ҳам аз ҷиҳати назариявӣ ва ҳам аз ҷиҳати амалӣ мубрамияти мавзӯи таҳқиқотро муайян намуда, талаб мекунад, ки пешниҳодҳои самаранок баҳри такмили ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон таҳия карда шаванд ва имконияти дар амалия татбиқи онро боз ҳам зиёд гардонанд. Дар ин робита, муайян кардани роҳҳои боз ҳам дурусти ҳалли ин масъалаҳо дар шароити воқеияти муосир басо муҳим арзёбӣ мегардад.

Ҳамчунин, аз таҳлил ва баррасии диссертатсияи Шарипов Самандар Самариддинович чунин хулоса намудан мумкин аст, ки он дар ҳамбастагӣ бо омӯзиши таҷрибаи судӣ оид ба татбиқи ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон ба анҷом расида, диссертант мушкилихоеро, ки ба масъалаи мазкур дар марҳилаи муосири инкишофи ҷомеа монеа эҷод мекунад, ошкор намуда, пешниҳодҳо ва тавсияҳои мушаххаси илман асоснокро ироа менамояд.

Гуфтаҳои болозикр бори дигар шаҳодат аз он медиҳанд, ки дар замони имрӯза омӯзиши паҳлуҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон мубрам буда, саривақтӣ будани таҳқиқоти диссертатсионии унвонҷӯро исбот менамоянд.

2. Диссертатсия таҳқиқоти илмии анҷомёфта буда, аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа, нуктаҳои навгонӣ ва илмии барои Ҷимоя пешниҳодшуда, метавонанд дар назария, тақмили қонунгузорӣ, бартараф намудани мушкилоти таҷрибаи судӣ дар ин самт ва раванди таълим ба таври фаррох истифода шаванд, ки онҳо саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд. Бинобар ин, қайд намудан имконпазир аст, ки диссертатсия ба талаботи банди 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад.

3. Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ мувофиқ буда, ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-019, ки мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи қабули диссертатсияхоро барои Ҷимоя дорад, пешниҳод шудааст.

4. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 8 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расонида шудаанд, ки онҳо фарогирандаи мазмун ва моҳияти диссертатсия мебошанд. Теъдоди маводи ҷопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, мувофиқ мебошад.

5. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Шарипов Самандар Самариддинович истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъҳаз мавҷуд набуда, ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъҳаз тавассути иқтибос ба расмият дароварда шудаанд, ки аз риоя шудани банди 37 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

6. Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳоднамудаи Шарипов Самандар Самариддинович маълумоти ғайрисахҳ дида намешавад.

Банди 61-и Низомномаи Шурои диссертациониро, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, ба роҳбарӣ гирифта, комиссия пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Шарипов Самандар Самариддинович дар мавзӯи «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои фиреби истеъмолкунандагон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-019 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон пешниҳод шудааст, барои Ҳимоя қабул карда шавад.

2. Муқарриси расмӣ аз рӯи диссертатсия шахсони зерин таъин карда шаванд:

Абдуҳамитов Валиҷон Абдуҳамитович – профессори кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ;

Сафарзода Ҳаёт Сайдамир – профессори кафедраи пешгирии терроризм ва таъмини беҳатарии ҷамъиятии факултети №6 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ.

3. Ба ҳайси муассисаи пешбари диссертатсия – Муассисаи давлатии таҳсилоти олии касбии «Донишгоҳи байналмиллалии сайёҳӣ ва соҳибқори Тоҷикистон» (ш. Душанбе), таъин карда шавад.

4. Барои наشري эълон оид ба Ҳимояи минбаъда ва ҷойгир намудани автореферат дар сомонии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои ҷоии автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

Раиси комиссия:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
аъзои Шурои диссертатсионӣ

Назаров А.Қ.

Аъзои комиссия:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
аъзои Шурои диссертатсионӣ

Диноршоҳ А.М.

Аъзои комиссия:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент,
дотсенти кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати
прокуратурии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

Чалолов Х.Ғ.

17.10.2023